PLANETROMEO FOUNDATION

DIVERCITY
Բազմազանություն

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՄՈԴՈՒԼ

ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹՅՈՒՆԸ

ԼԳԲՏՔ+ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

ԵՐԵՒԱՆ | 2024

PLANETROMEO FOUNDATION

DIVERCITY
Բազմազանություն

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՄՈԴՈՒԼ

ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹՅՈՒՆԸ

ԼԳԲՏՔ+ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

Մոդուլը պատրաստվել է «Ապագայի երիտասարդական աշխատողները» ծրագրի շրջանակում, որն իրականացրել է «Բազմազանություն» սոցիալ-մշակութային, իրավապաշտպան հասարակական կազմակերպությունը ՊլանետՌոմեո հիմնադրամի ֆինանսական աջակցությամբ:
Մոդուլի բովանդակությունը բացառապես հեղինակինն է, և պարտադիր չէ համապատասխանի աջակից կազմակերպության տեսակետներին:

Մոդուլի հեղինակ՝ Մելանյա Հովհաննիսյան
Խմբագիր՝ Արտակ Ադամ Առաքելյան
Համակարգչային դիզայներ՝ Հասմիկ Սարգսյան

Մոդուլը նախատեսված է ԼԳԲՏՔ+ երիտասարդների հետ աշխատող երիտասարդական աշխատակիցների, երիտասարդական տեղական և միջազգային կազմակերպությունների, ցանցերի աշխատակիցների և անհատ դասընթացավարների համար:

© **«Բազմազանություն»** սոցիալ-մշակութային, իրավապաշտպան հասարակական կազմակերպություն (հկ)
Երևան, 2024

Բովանդակություն

Ներածություն | **5**

Թեմա 1: Երիտասարդական աշխատանքի ներածություն | **7**
Թեմա 2: Առաջնորդությունն ու դրա տեսակները | **10**
Թեմա 3: Սոցիալական մեդիա հարթակների առանձնահատկությունները ու համապատասխան կոնտենտի կիրառումը | **13**
Թեմա 4: Մարդու հիմնարար իրավունքներն ու ազատությունները | **16**
Թեմա 5: Էրասմուս+ երիտասարդական փոխանակման ծրագրեր | **18**
Թեմա 6: Երիտասարդական հնարավորություններ | **21**
Թեմա 7: Մարդու սեռականությունը և գենդերային դրսևորումների ամբողջությունը | **24**
Թեմա 8: Ջատագովությունը երիտասարդության շրջանում | **27**

Ներածություն

Սույն մոդուլը, որը նախատեսված է ԼԳԲՏՔ+ երիտասարդների հետ աշխատող դասընթացավարների ու երիտասարդական աշխատողների, ինչպես նաև նույն ոլորտներում աշխատող կազմակերպությունների համար, կոչված է հզորացնելու ԼԳԲՏՔ+ համայնքի երիտասարդներին՝ զինելով նրանց արդյունավետ առաջնորդներ դառնալու հիմնարար գիտելիքներով, հմտություններով և իրազեկվածությամբ: Այս մոդուլը համապարփակ ուղեցույց է, որն անդրադառնում է այնպիսի կարևոր թեմաների, ինչպիսիք են գենդերը և սեռականությունը, առաջնորդությունը, երիտասարդական աշխատանքը, երիտասարդական հնարավորությունները, Էրասմուս+ փոխանակման ծրագրերը, մարդու իրավունքները և այլն:

Գենդերային և սեռականության բարդությունների ըմբռնումը հիմնարար նշանակություն ունի ավելի ներառական հասարակություն ստեղծելու համար: Այս մոդուլը սկսվում է այս հայեցակարգերի ուսումնասիրությամբ՝ ապահովելով անվտանգ միջավայր երիտասարդների համար՝ քննարկելու և արտացոլելու իրենց ինքնությունը: Գենդերի և սեռականության մասին ավելի խորը պատկերացում ձեռք բերելով՝ մասնակիցները կարող են զարգացնել կարեկցանք և աջակցություն իրենց և մյուսների նկատմամբ ԼԳԲՏՔ+ համայնքում և զերծ մնալ ֆոբիաներից:

Առաջնորդությունն այս մոդուլի ամենակարևոր և հիմնային թեման է: Երիտասարդները ոչ միայն վաղվա առաջնորդներն են, այլև այսօրվա փոփոխություններ մեկնարկողները, որոնք իրենք են դառնում փոփոխություններ կերտողներ: Փոխներգործուն միջոցառումների, մեթոդների և կենսափորձի փոխանակման միջոցով այս մոդուլը նպատակ ունի ոգեշնչել և զարգացնել յուրաքանչյուր մասնակցի առաջնորդական ներուժը: Մենք ընդգծում ենք իսկական առաջնորդության կարևորությունը, որը ներառում է հավատարիմ լինել ինքն իրեն, հասկանալ սեփական արժեքները և առաջնորդել ազնվությամբ:

Երիտասարդների հետ աշխատելիս չափազանց կարևոր է հաշվի առնել երիտասարդական աշխատանքի մասին երկխոսությունը: Ուստի երիտասարդական աշխատանքը առանցքային դեր է խաղում երիտասարդների զարգացման գործում: Այս մոդուլն անդրադառնում է նաև երիտասարդական աշխատանքի արդյունավետ սկզբունքներին՝ ընդգծելով անվտանգ, աջակցող և զորեղացնող միջավայրեր ստեղծելու կարևորությունը: Այս թեմայի քննարկումը մասնակիցներին տալիս է հնարավորություն սովորելու՝ թե ինչպես շփվել հասակակիցների հետ, հեշտացնել խմբային ու թիմային աշխատանքները և առաջնորդել՝ այդպիսով խթանելով համայնքի և պատկանելության զգացումը: Երիտասարդական աշխատանքը հնարավորություն է տալիս տիրապետել

երիտասարդական հնարավորություններին, որոնք առատ են, բայց հաճախ չօգտագործված: Այս մոդուլը ներկայացնում է տարբեր հնարավորություններ, որոնք հասանելի են երիտասարդներին, հատկապես ԼԳԲՏ համայնքի ներկայացուցիչներին: Կրթաթոշակներից և մինչև կամավորություն և ցանցային միջոցառումներ, մասնակիցները կսովորեն, թե ինչպես բացահայտել և օգտվել այդ հնարավորություններից՝ իրենց անձնական և մասնագիտական աճն ապահովելու համար: Այս պարագայում կարևոր է անդրադառնալ նաև Էրասմուս+ երիտասարդական փոխանակումներին ու դասընթացներին, որոնք անգնահատելի կենսափորձ ու հմտություններ են ապահովում երիտասարդների համար աշխարհի գրեթե բոլոր վայրերում:

Անդրադառնալով թվով 8 կարևոր հիմնային թեմաների՝ մոդուլը ներառում է նաև համապարփակ ներածություն մարդու հիմնարար իրավունքների ու ազատությունների ըմբռնման և պաշտպանության վերաբերյալ, որի գիտակցումը կարևոր է ցանկացած առաջնորդի համար, հատկապես մարգինալացված համայնքների ներկայացուցիչների համար: Այս մոդուլն ուսումնասիրում է մարդու իրավունքների հիմնարար սկզբունքները՝ ընդգծելով հավասարության, արժանապատվության և բոլոր անհատների նկատմամբ հարգանքի կարևորությունը:

Այսպիսով, ԼԳԲՏՔ+ երիտասարդների համար նախատեսված առաջնորդության դասընթացի մոդուլը փոխակերպող ծրագիր է, որը երիտասարդներին զինում է այն գործիքներով, որոնք անհրաժեշտ են՝ որպես առաջնորդներ զարգանալու և դրսևորվելու համար: Քննադատական թեմաներն ուսումնասիրելով և գործնական ուղեցույցներ տրամադրելով՝ այն նպատակ ունի հնարավորություն տալ մասնակիցներին զգալի ազդեցություն թողնել իրենց համայնքներում և դրանցից դուրս:

Թեմա 1 : Երիտասարդական աշխատանքի ներածություն

Համառոտ նկարագրություն
Դասընթացի նպատակն է ներկայացնել երիտասարդական աշխատանքի հիմնական հատկությունները՝ ընդգծելով դրա նշանակությունը երիտասարդների բարեկեցության և զարգացման գործում: Մասնակիցները ինտերակտիվ գործունեության և քննարկումների միջոցով կուսումնասիրեն երիտասարդական աշխատանքի պրակտիկային վերաբերող հիմնական սկզբունքները, հմտությունները և տեսությունները:

Նպատակ
Մասնակիցներին ծանոթացնել երիտասարդական աշխատանքի հիմնարար հասկացություններին, սկզբունքներին և հմտություններին՝ հնարավորություն տալով նրանց հասկանալ դրա կարևորությունն ու հնարավոր ազդեցությունը,
Օգնել մասնակիցներին բացահայտել երիտասարդական արդյունավետ աշխատանքի պրակտիկայի համար անհրաժեշտ հիմնական իրավասությունները և երիտասարդության զարգացման տեսությունների կարևորությունը իրենց աշխատանքն ուղղորդելու համար:

Ակնկալվող արդյունքներ
- Մասնակիցները ձեռք կբերեն հիմնական պատկերացում երիտասարդական աշխատանքի սկզբունքների, արժեքների և նպատակների մասին,
- Մասնակիցները կզինվեն երիտասարդական աշխատանքի արդյունավետ պրակտիկայի համար էական հմտությունների և կարողությունների վերաբերյալ գիտելիքներով,
- Մասնակիցները ցույց կտան երիտասարդների զարգացման հիմնական տեսությունների ըմբռնումը և դրանց հետևանքները երիտասարդների հետ աշխատելու պրակտիկայի հիման վրա:

Տևողություն
2 ժամ, ներառյալ ընդմիջում:

Առանցքային եզրույթներ
- Երիտասարդական աշխատանք (youth work) - Երիտասարդներին անձնական, սոցիալական և կրթական զարգացման մեջ ներգրավելու և աջակցելու մասնագիտական պրակտիկա,
- Հզորացում (empowerment) - Երիտասարդներին հնարավորություն տալու հմտություններ, վստահություն և ինքնավարություն զարգացնելու իրենց կյանքում և համայնքներում դրական փոփոխություններ կատարելու համար,
- Ներառականություն (inclusivity) - Ստեղծել միջավայրեր, որոնք հարգում և գնահատում են երիտասարդների բազմազանությունը և հնարավորություն են տալիս բոլորին մասնակցելու և ներդրում ունենալու համար,

- Երիտասարդության զարգացման տեսություններ (youth development theories) - Տեսական շրջանակներ, որոնք բացատրում են երիտասարդների ֆիզիկական, ճանաչողական, զգացմունքային և սոցիալական զարգացումը ժամանակի ընթացքում՝ առաջնորդելով երիտասարդների աշխատանքային պրակտիկան,
- Հասակարակակն կազմակերպություն (հկ) (non-governmental organization) (NGO) - Կառավարության վերահսկողությունից անկախ կազմակերպություններ, որոնք սովորաբար առաջնորդվում են կամավորների կողմից, որոնց նպատակն է լուծել սոցիալական խնդիրներ և ջատագովել փոփոխություններ,
- Կամավորություն (volunteering) - Անհատի ժամանակը և ծառայությունները բարեգործական, մարդասիրական կամ համայնքային ծառայության նպատակներով առաջարկելու գործողություն՝ առանց ֆինանսական փոխհատուցում ակնկալելու,
- Միջազգային ծրագրեր (international projects) - Ազգային սահմաններից դուրս իրականացվող նախաձեռնություններ, ծրագրեր կամ գործողություններ, որոնք հաճախ ներառում են տարբեր երկրների կազմակերպությունների կամ անհատների համագործակցություն:

Ընթացք

- Ներածություն. սառույցկոտրուկ խաղ, որպեսզի մասնակիցներն ավելի լավ ճանաչեն միմյանց (10 րոպե),
- Բանախոսը ներկայացնում է օրակարգը, սեմինարի թեմաները, մի փոքր խոսում Հայաստանում երիտասարդական աշխատանքի ՀԿ-ների մասին (5 րոպե),
- Բանախոսը ներկայացնում է երիտասարդական աշխատանքը, սահմանում այն, նախանշում նպատակներն ու խնդիրները, քննարկում հիմնական սկզբունքներն ու արժեքները, ներառյալ Հայաստանում երիտասարդական աշխատանքի ՀԿ-ների դերը (20 րոպե),
- Մասնակիցները բաժանվում են փոքր խմբերի և կդասակարգում երիտասարդական աշխատանքին առնչվող սկզբունքներն ու արժեքները, որից հետո խմբերը կիսվում են իրենց դասակարգումներով՝ խթանելով քննարկումները և համեմատությունները (20 րոպե),
- Ընդմիջում (20 րոպե),
- Մասնակիցները քննարկում են ունենում երիտասարդական աշխատողների համար անհրաժեշտ հմտությունների և կարողությունների վերաբերյալ, ինչպես նաև դիտարկում դրանց արդյունավետությունը: Խումբը նաև քննարկում է մշակութային իրազեկության և զգայունության ձևավորման ռազմավարությունները, դուրս բերում լուծումներ (15 րոպե),
- Բանախոսը ներկայացնում է արտասահմանում երիտասարդների աշխատանքի հնարավորությունները, ինչպիսիք են կամավորական ծրագրերը և միջազգային փոխանակումները: Թիմը քննարկում է ունենում դրանց շուրջ և ընդգծում իր հետաքրքրության շրջանակը (15 րոպե),

- Ամփոփում. բանախոսը հարցերով ամփոփում է սեմինարի ընթացքում ընդգրկված հիմնական կետերը, ապա մասնակիցները հնչեցնում են իրենց հուզող հարցերը, որոնք պատասխանները չեն ստացել դասընթացի ընթացքում (15 րոպե):

Քննարկման հարցեր

- Որո՞նք եք ընկալվում որպես երիտասարդների աշխատանքի հիմնական նպատակներ,
- Ի՞նչ հմտություններ և որակներ եք կարծում, որ էական են արդյունավետ երիտասարդական աշխատանքի պրակտիկայի համար, ինչու՞,
- Ո՞ր կազմակերպություններն են խթանում երիտասարդության աշխատանքը Հայաստանում:

Օգտակար հղումներ

- **Council of Europe - Youth work:** https://www.coe.int/en/web/youth/youth-work
- **Council of Europe - Youth Participation:** https://rm.coe.int/1680702379
- **Council of Europe - Youth Work Essentials:** https://pjp-eu.coe.int/documents/42128013/47261953/057520-Youth-Work-Essentials-WEB.pdf/a3b32e6c-3c86-d317-7dab-c79b54eb2b92
- **National Youth Agency - Introduction to Youth Work:** https://nya.org.uk/

Թեմա 2: Առաջնորդությունն ու դրա տեսակները

Համառոտ նկարագրություն
Դասընթացը նախատեսված է լսարանին ներկայացնելու առաջնորդության մասին համապարփակ տեղեկություններ այնպես, որ լսարանը կարողանա պատկերացում կազմել առաջնորդության մասին և կերտել իր առաջնորդի կերպարը: Դասընթացը ներառում է նաև տեղեկատվություն առաջնորդության առանցքային գործառույթների մասին: Այս ամենը իրագործելի է միայն ոչ-ֆորմալ կրթական մեթոդների, երիտասարդական մեթոդների, դրամա խաղերի ներդրմամբ: Դասընթացը կառուցված է այնպես, որ արդյունքում մասնակիցները կարողանան հստակորեն ուրվագծել իրենց՝ որպես առաջնորդների հետագա գործողություններն այն դեպքում, եթե հանդես գան որպես երիտասարդական աշխատող:

Նպատակ
- Մասնակիցներին փոխանցել առաջնորդության ու առաջնորդի մասին համալիր տեղեկություններ,
- Ներկայացնել առաջնորդության տեսակները,
- Պատկերացում ձևավորել առաջնորդի և նրան բնորոշ հատկանիշների վերաբերյալ:

Ակնկալվող արդյունքներ
Արդյունքում մասնակիցները կկարողանան հասկանալ ու սահմանել.
- Առաջնորդությունը,
- Առաջնորդի կերպարը,
- Առաջնորդության տեսակները:

Տևողություն
2 ժամ, ներառյալ ընդմիջում:

Առանցքային եզրույթներ
- Առաջնորդ (leader) - մարդ որն առաջնորդում, ազդում և ոգեշնչում է ուրիշներին ընդհանուր նպատակի կամ նպատակների համար,
- Ղեկավար (director, boss) - այն անհատը, որը պատասխանատու է կազմակերպության, ծրագրի ստեղծագործական և տեխնիկական ասպեկտները վերահսկելու և ուղղորդելու համար: Նրանք ղեկավարում և համակարգում են թիմի ջանքերը, անձնակազմի անդամներին և այլ գործընկերներին, Առաջնորդություն՝ հետևորդներին ոգեշնչելու և ընդհանուր նպատակի հասնելու կարողություն է՝ խթանելով համագործակցությունը, նորարարությունը և աճը թիմի կամ կազմակերպության ներսում,

- Երիտասարդ առաջնորդ (young leader) - անձ, որն իր կարիերայի կամ կյանքի համեմատաբար վաղ փուլում դրսևորում է ուժեղ առաջնորդական որակներ, նչպիսիք են համառությունը, նախաձեռնողականությունը, ճկունությունը, սովորելու և հարմարվելու պատրաստակամությունը,
- Ակտիվիզմ (activism) - հասարակական, քաղաքական, բնապահպանական կամ տնտեսական փոփոխությունները խթանելու կամ պաշտպանելու համար գործողություններ ձեռնարկելու գործընթաց, որը ներառում է անհատների կամ խմբերի մոբիլիզացում՝ կոնկրետ խնդիրների լուծման համար, հաճախ բողոքի ակցիաների, քարոզարշավների, լոբբինգի կամ հասարակական կազմակերպությունների միջոցով,
- Ակտիվիստ (activist) - անձ, որն ակտիվորեն աշխատում է սոցիալական, քաղաքական, բնապահպանական կամ տնտեսական և այլ փոփոխություններ իրականացնելու համար՝ ներգրավվելով քարոզչության և ակտիվության տարբեր ձևերի մեջ, կամ ինքն է նախաձեռնություն, ցուցաբերելով առաջնորդություն:

Ընթացք

- Ծանոթացում ու մասնակիցների հետ վստահության ձևավորմանն ուղղված խաղեր (10 րոպե),
- Դասընթացի ընթացքի մասին ընդհանուր քննարկում, ինչ են մասնակիցները ուզում սովորել ու ինչ ակնկալիքներ ունեն (15 րոպե),
- Առաջնորդության, դրա սահմանման, առաջնորդին բնորոշ հատկանիշների վերաբերյալ տեսական նյութի ներկայացում (20 րոպե),
- Խմբային աշխատանք առաջնորդության տեսակների մասին: Մասնակիցները կբաժանվեն 4 խմբի ու մասնակիցներից յուրաքանչյուրը կորոշի առաջնորդության մի տեսակի մասին կարճ ներկայացում պատրաստելը: Տվյալ տեսակի դրական ու բացասական հատկանիշները: Ներկայացման համար կարող են օգտագործել ֆլիպչարտի թղթեր, գունավոր թղթեր, գաջեթներ և այլն (30 րոպե),
- Ընդմիջում (20 րոպե),
- Ակտիվ լսելու ունակությունը զարգացնող վարժություն, որը կատարում են զույգերով: Առաջին երեք րոպեն լսում է մեկը, իսկ մյուս 3 րոպեն մյուսը: Այնուհետև 4 րոպե լսում ենք երկու կարծքի կամայական զույգի կողմից (15 րոպե),
- Դասընթացի գնահատում և ամփոփում. մասնակիցները երեք տարբեր գույնի թղթերի վրա գրում են «wooow պահերը», «հայլայթերը» և «ինչ կցանկանան սովորել հետագայում» (10 րոպե):

Քննարկման հարցեր

- Ո՞րն է առաջնորդությաան դերն ու նշանակությունը ԼԳԲՏՔ+ անձանց իրավունքների շարժման հարցում,
- Որո՞նք են առաջնորդության տեսակներն ու դրսևորումները,
- Ինչպիսի՞ն պետք է լինի լավագույն առաջնորդը,

- Ինչու՞ է կարևոր ակտիվ լսելու հմտությունը՝ որպես առաջնորդության առանցքային հատկանիշ:

Օգտակար հղումներ

- **The Center for Creative Leadership - Leadership Whitepapers:** https://www.ccl.org/white-papers/
- **LinkedIn Learning - Leadership Courses:** https://www.linkedin.com/learning/browse/business
- **MindTools - Leadership Skills Resources:** https://www.mindtools.com/pages/main/newMN_LDR.htm
- **TED Talks on Leadership:** https://www.ted.com/topics/leadership
- **Harvard Business Review - Leadership Articles: Leadership - HBR:** https://hbr.org/topic/subject/leadership

Թեմա 3: Սոցիալական մեդիա հարթակների առանձնահատկությունները ու համապատասխան կոնտենտի կիրառումը

Համառոտ նկարագրություն

Դասընթացի նպատակն է տեսական և գործնական նյութերի բացատրման, ներկայացման, իրականացման միջոցով ստեղծել մասնակիցների մոտ ճանաչողական պատկեր սոցիալական մեդիա հարթակների վերաբերյալ, որպեսզի մասնակիցները տարբերակեն հարթակների առանձնահատկություններն ու իմանան ինչպես ստեղծեն և կիրառեն համապատասխան բովանդակություն յուրաքանչյուր հարթակի համար: Նրանք նաև կսովորեն, թե ինչպես գրավոր կազմել ռազմավարական պլաններ և օգտագործել սոցիալական մեդիա հարթակները՝ ինֆորմացիայի տարածման, բրենդի դիրքավորման, իմիջի ձևավորման և այլն նպատակների հասնելու համար:

Նպատակ

- Մասնակիցների մոտ ձևավորել ամբողջական պատկերացում սոցիալական մեդիա հարթակների վերաբերյալ,
- Օգնել մասնակիցներին տարբերակել հարթակների առանձնահատկությունները և ստեղծել յուրաքանչյուրին համապատասխան բովանդակություն,
- Մասնակիցներին ներկայացնել ռազմավարակ պլան մշակելու ձևերը:

Ակնկալվող արդյունքներ

Դասընթացի արդյունքում ակնկալվում է, որ մասնակիցները կկարողանան.

- Տարբերակել սոցիալական մեդիա հարթակների առանձնահատկությունները,
- Ծանոթ լինել բովանդակության հետ աշխատանքի սկզբունքներին,
- Բացահայտել յուրաքանչյուր հարթակի տեխնիկական գործիքները,
- Տիրապետել սոցիալական մեդիա հարթակներից գրագետ օգտվելու կանոններին:

Տևողություն

2 ժամ, ներառյալ ընդմիջում:

Առանցքային եզրույթներ

- Սոցիալական մեդիա (social media) - այն ինտերակտիվ տեխնոլոգիաները, որոնք հեշտացնում են բովանդակության, գաղափարների, հետաքրքրությունների և արտահայտման այլ ձևերի ստեղծումը, փոխանակումը և համախմբումը վիրտուալ համայնքների և ցանցերի միջոցով,
- Բովանդակության տեսակներ (content types) - համացանցում փոխանցված ֆայլերի ձևաչափերի բովանդակության ձևեր,
- Լսարանի կառավարում (audience management) - արշավների համար հաճախորդների տվյալների ստացման, կառավարման, վերլուծության, սահմանման և ակտիվացման գործընթաց,

- Բրենդի լսելիություն (brand listening) - ապրանքանիշի և ընդհանուր առմամբ ոլորտի վերաբերյալ առցանց խոսակցությունների վերլուծության գործընթացը՝ թիրախային լսարանի մասին ավելին իմանալու համար,
- Բովանդակության ինտեգրում (content integrations) - հավելվածների միջոցով համապատասխան տեղեկատվության հավաքագրման, կառուցվածքի, դասակարգման և հասանելիություն ապահովելու գործընթացը,
- Բովանդակության տարածվածություն (content reach, engagement, traffic) - տվյալ նյութի տարածումն ու հասանելիությունը մեդիա հարթակում. նեգրավվածություն. ցույց է տալիս թե որքան են մարդիկ ցուցաբերել ներգրավվածություն տվյալ նյութի հանդեպ. թրաֆիք՝ հոսք. ցույց է տալիս լսարանի շարժը՝ հոսքը, մեկ հարթակից դեպի հիմնական վերջնակետ,
- Տարածվածության հարաբերական ցուցանիշ (reach rate) - ընդհանուր լսարանի տոկոսը, որին հասել տվյալ նյութը,
- Ներգրավվածության արաբերական ցուցանիշ (engagement rate) - տվյալ լսարանի տոկոսը, որը ցուցաբերել ներգրավվածություն տվյալ նյութի հետ,
- Հրապարակում, խմբագրում, տարածում (posting, editing, sharing) - երեք հիմնական տեխնիկական գործողություններն, որոնք իրականացվում են կոնտենտի հետ տեխնիկակական աշխատանքի ընթացքում:

Ընթացք

- Ծանոթություն մասնակիցների հետ, օրվա թեմայի ներկայացում և հուզող հարցերի բարձաձայնում (10 րոպե),
- Բանախոսը ներկայացնում է տեսական ակնարկ՝ սոցիալական մեդիայի պատմության, այդ թվում ստեղծման ու զարգացման ճանապարահի վերաբերյալ (10 րոպե),
- Անդրադարձ է կատարվում սոցիալական մեդիայի այժմեական պատկերին, և թե ինչպիսի տարածում ունի այն մեր օրերում (5 րոպե),
- Մասնակիցները անհատապես մտածում են, թե ինչ է կոնտենտը, և ինչ է այն իրենից ներկայացնում, ապա կիսվում են կարծիքներով, և բանախոսը տալիս է սահմանումը, մեկնաբանում այն, ինչպես նաև խոսում դրա տեսակների մասին (10 րոպե),
- Քննարկում այն մասին, թե ինչպես պետք է ստեղծել համապատասխան բովանդակություն և կազմել կոնտենտ պլան (10 րոպե),
- Ներկայացվում են սոցիալական մեդիա հարթակները, դրանց բազմազանությունը և, թե ինչպես ընտրել համապատասխան հարթակը, ըստ նպատակների (10 րոպե),
- Ընդմիջում (20 րոպե),
- Ծանոթություն ստատիստիկային և ստատիստիկ տվյալներին (10 րոպե),
- Գործնական առաջադրանք՝ ստատիստիկ տվյալների հետ աշխատելու համար. մասնակիցները բաժանվում են 5 թիմերի և կատարվում են տրված առաջադրանքը, որից հետո ընդհանուր խմբում ներկայացնում են աշխատանքի արդյունքները (20 րոպե),
- Հարց ու պատասխան, դասընթացի ամփոփում (15 րոպե):

Քննարկման հարցեր

- Ինչպե՞ս եք պատկերացնում հասարակության ներգրավվածությունը սոցիալական մեդիայում,
- Ըստ Ձեզ, բնակչության քանի՞ տոկոսն է օգտագործում մեդիան՝ ինֆորմացվելու, կրթվելու, զվարճանալու, բիզնես և այլ նպատակներով,
- Ի՞նչ է նշանակում կոնտենտ, և ինչպիսի՞ն պիտի լինի այն արդյունավետության տեսանկյունից,
- Ո՞րն է սոցիալական մեդիա հարթակների ապագան,
- Արդյո՞ք արհեստական բանականությունն օգնում, թե՞ խոչընդոտում է թվային մասնագետներին:

Օգտակար հղումներ

- **Մարկետինգային ծրագիր կազմելու օրինակ:** https://lafounder.com/article/marketing-strategy
- **SWOT վերլուծություն:** https://vc.ru/marketing/501028-gayd-po-3-vidam-swot-analiza-s-primerami
- **SMM:** https://textis.ru/10-prodayushhih-formul-dlya-smm/
- Տեքստերի հետ աշխատանք: https://skillbox.ru/media/marketing/pishem-silnyy-prodayushchiy-tekst-pyat-glavnykh-formul-i-sovety-kak-zastavit-ikh-rabotat/
- **Սոցիալական մեդիա հարթակներում մարկետինգը:** https://sendpulse.com/ru/support/glossary/social-media-marketing
- **Ֆեյսբուքի ալգորիթմը:** https://buffer.com/resources/facebook-algorithm/

Թեմա 4: Մարդու հիմնարար իրավունքներն ու ազատությունները

Նպատակ

- Մասնակիցներին իրազեկել մարդու իրավունքների շրջանակի մասին,
- Ներկայացնել իրավունքների խախտման դեպքում հնարավոր պաշտպանության մեխանիզմները:

Ակնկալվող արդյունքներ

- Մասնակիցները ունեն հիմնարար գիտելիքներ մարդու իրավունքների տեսակների վերաբերյալ,
- Իրազեկ են համապատասխան այն կառույցների գործունեության մասին, որոնց կարող են դիմել իրավունքների խախտման դեպքում,
- Պատկերացում ունեն պետության պոզիտիվ և նեգատիվ իրավունքների մասին, միջազգային դատարանների, ՄԻԵԴ նախադեպային որոշումների մասին:

Տևողություն

2 ժամ, ներառյալ ընդմիջում

Առանցքային տերմիններ

- ՄԻԵԴ (ECHR or European Court of Human Rights) - Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարան
- ՄԻԵԿ (ECHR or European Convention on Human Rights) - Մարդու իրավունքների եվրոպական կոնվենցիա
- ՄԱԿ (UN or United Nations)- Միավորված ազգերի կազմակերպություն
- Մարդու բնական իրավունքներ (Natural human rights) - Իրավունքներ, որոնք անձին տրվում են գոյության առաջին իսկ վայրկյաններից՝ կյանքի իրավունքը, արժանապատվության իրավունքը, սեփականության իրավունքը, ընտանիք կազմելու իրավունքը և այլն:
- Խտրականություն (discrimination) - Խտրականություն է, երբ նույն իրավական կարգավիճակի շրջանակներում այս կամ այն անձի կամ անձանց նկատմամբ դրսևորվում է տարբերակված մոտեցում, մասնավորապես՝ նրանք զրկվում են այս կամ այն իրավունքներից, կամ դրանք սահմանափակվում են, կամ ձեռք են բերում արտոնություններ:
- Պոզիտիվ պարտականություն (positive duty) - Երբ պետությունը պետք է ակտիվ գործի և իրավունքը պաշտպանելու նպատակով կիրառի համարժեք միջոցներ:
- Նեգատիվ պարտականություն (negative duty) - Երբ պետությունը իր գործողությամբ չպետք է խախտի մասնավոր անձանց, օրինակ՝ սեփականության իրավունքը:

Ընթացք

- Ծանոթություն. յուրաքանչյուր մասնակից ներկայանում է և նշում, թե որ իրավունքն է իր համար ամենառանցքայինը (15 րոպե),
- Բանախոսը ներկայացնում է օրենքների անհրաժեշտությունը, խոսում դրանց կարևորության մասին: Ապա տալիս է օրենքի սահմանումը և մասնակիցներին ներկայացնում, թե ինչպես կարելի է գտնել ըստ ՀՀ սահմանադրության սահմանված իրավունքները (15 րոպե),
- Տարանջատվում են իրավունքների տեսակները՝ բնական և օրենքով շնորհված, ինչպես նաև պոզիտիվ և նեգատիվ իրավունքների, ապա անդրադարձ է կատարվում է տարբեր սերունդների իրավունքները (10 րոպե),
- Մասնակիցները զույգերով իրենց մոտ գրի են առնում այն բոլոր փաստաթղթերն ու նորմերը, որոնք սահմանում են և պաշտպանում են մարդու իրավունքները (5 րոպե),
- Մասնակիցները ներկայացնում են իրենց գրի առածը, որից հետո բանախոսը ներկայացնում է այն հռչակագրերը, որոնցով կարգավորվում են մարդու իրավունքները (10 րոպե),
- Ընդմիջում (20 րոպե),
- ՄԻԵԴ. բանախոսը ներկայացնում է ՄԻԵԴը, նրա գործառույթները (5 րոպե),
- Իրավիճակային քննարկում. մասնակիցները ներկայացնում են իրավիճակներ և բանախոսի օգնությամբ դուրս են բերում օրենքով կիրառելի լուծումներ (30 րոպե),
- Դասընթացի ամփոփում և կարծիքների փոխանակում. մասնակիցները նշում են, թե ինչն է ամենաշատը տպավորվել իրենց մոտ դասընթացից և ինչի կարիք դեռ ունեն (10 րոպե):

Քննարկման հարցեր

- Ո՞ր իրավունքներն են համարվում բացարձակ և ենթակա չեն որևէ սահմանափակման,
- Ո՞ր իրավունքներն են համարվում բնական,
- Ո՞ր իրավունքներն են համարվում օրենքով շնորհված,
- Ու՞ր կարելի է դիմել իրավունքների խախտման դեպքում:

Օգտակար հղումներ

- **Մարդու համընդհանուր իրավունքներ:** https://www.youtube.com/watch?v=zYbgfcBQKa0
- **Մարդու հիմնարար իրավունքները:** https://www.youtube.com/watch?v=OYkUXjSiajk
- **(HYE) ECHR - Ֆիլմ մարդու իրավունքների Եվրոպական Դատարանի մասին (Armenian version):** https://www.youtube.com/watch?v=2N7ci_Bhef0
- **Եվրոպական դատարան:** https://www.youtube.com/watch?v=wF3XNkOzXWE

Թեմա 5: Էրասմուս+ երիտասարդական փոխանակման ծրագրեր

Համառոտ նկարագրություն
Դասընթացի ընթացքում խոսվելու է Էրասմուս+ հնարավորությունների ու ծրագրերի մասին, առանձնակի անդրադարձ կկատարվի երիտասարդական փոխանակման ծրագրերին: Կներկայացվի ծրագրի առաջարկը, այն գրելու անհրաժեշտ նախապայմանները, փորձ կկատարվի սահմանելու մասնակիցների հետաքրքրության շրջանակները փոխանակման ծրագրերի դիմելիս:

Նպատակ
- Մասնակիցներին ներկայացնել Էրասմուս+ երիտասարդական ծրագրերը, (youth exchanges) փոխանակման ծրագրերը ,
- Բացատրել փոխանակման ծրագրի իրականացման անհրաժեշտ քայլերը,
- Օգնել մասնակիցներին գրել հաջողակ ծրագրեր:

Ակնկալվող արդյունքներ
- Մասնակիցները կծանոթանան Էրասմուս+ երիտասարդական ծրագրերի մասին,
- Պատկերացում կկազմեն երիտասարդական փոխանակման ծրագրերի վերաբերյալ,
- Կծանոթանան փոխանակման ծրագրի առաջրկ գրելու տեխնիկաներին և կկարողանան գրել հաջողակ ծրագիր:

Տևողություն
2 ժամ, ներառյալ ընդմիջում

Առանցքային եզրույթներ
- Ուղեկցող անձ (accompanying person) - Անձ, որը ուղեկցում է մասնակիցներին ծրագրի ընթացքում, որպեսզի աջակցի նրանց, ապահովի անվտանգությունը,
- Դիմորդ (applicant) Ցանկացանծ դիմող կազմակերպություն կամ երիտասարդներից կազմված ոչ ֆորմալ խումբ, որը դիմում է Էրասմուսի ազգային գործակալություն ֆինանսավորման համար,
- Առաջարկների միջնորդության հայտ (call for proposals) - Հանձնաժողովի կողմից կամ դրա անունից հրապարակված հրավեր ըստ սահմանված ժամկետների,
- Թվային տեղեկատվության կառավարում (digital competence) - Թվային տեխնոլոգիաների քննադատական և հմուտ կիրառում կյանքի բոլոր ոլորտներում հաղորդկացական և հիմնական խնդիրների լուծման համար,
- Կանաչ ճանապարհորդություն (green travel) - Երբ ճանապարհորդության հիմնական հատվածը իրականցվում է հնարավորինս քիչ քանակությամբ (ցածր մակարդակի) արտանետումներ իրականացնող փոխադրամիջոցներով՝ ինչպիսիք են ավտոբուսը, հեծանիվը, գնացքը կամ համատեղ օգտագործման ավտոմեքենան,

- Ցկյանս/հարատև կրթություն (life-long learning) - անձի ամբողջ կյանքի ընթացքում ֆորմալ, ոչ ֆորմալ և ինֆորմալ կրթության մասնակցության միջոցով ձեռք բերած ուսումնառության արդյունքներ, որոնցով անհատը ձևավորում կամ կատարելագործում է իր գիտելիքները, հմտությունները, կարողությունները և արժեքային համակարգը,
- Ազգային գործակալություն (national Agency) - Նշանակված մարմին, որը պատասխանատու է ազգային-պետական մակարդակում, անդամ պետությունում կամ Ծրագրի հետ կապված երրորդ երկրում ծրագրի իրականացման համար,
- Երիտասարդ անձինք (young people) - 13-ից 30 տարեկան անհատները, որոնք դիտարկվում են Էրազմուս+ ծրագրերի համատեքստում:

Ընթացք

- Բացում և ողջույնի խոսք, մասնակիցները կիսվում են Էրասմուս+ երիտասարդական {փոխանակման} ծրագրերի՝ իրենց փորձառությամբ (5 րոպե),
- Օրակարգի ծանոթացում և օրվա անելիքների հստակեցում (5 րոպե),
- Ծանոթացման խաղ. մասնակիցները փակում են աչքերը և 10 վայրկյանում վերհիշում իրենց կյանքի լավագույն օրը, պահը, շրջանը: Ապա բացում են աչքերը և սկսում նկարել/գրել այն, ինչ պատկերացրել էին այդ ընթացքում, առաջին բանը, որ եկել է իրենց մտքին (10 րոպե),
- Մասնակիցներն ամփոփում են խաղը՝ կիսվելով իրենց աշխատանքներով և մեկնաբանելով դրանք (5 րոպե),
- Քննարկում և ներկայացում, թե ինչ է Էրասմուս+-ը, որոնք են դրա ծրագրերը երիտասարդական ոլորտում և ինչ հնարավորություններ են առաջարկում (10 րոպե),
- Ընդմիջում (20 րոպե),
- Քննարկում այն մասին, թե ինչ դրական և մարտահրավերային կողմեր ունեն Էրասմուս+ երիտասարդական փոխանակումների ծրագրերը (10 րոպե),
- Անդրադարձ հաճախակի տրվող հարցերին (5 րոպե),
- Խմբային աշխատանք. մասնակիցները բաժանվում են 3 խմբի, և յուրաքանչյուրն ընտրում է 1 թեմա, որի շրջանակներում կցանկանար մասնակցել երիտասարդական փոխանակման ծրագրիե: Թիմերի առաջադրանքն է որոշել տվյալ թեմայով անցկացվող փոխանակման ծրագրի նպատակը, մտածել որոշակի գործողությունների շրջանակ, անցկացման վայրը, մասնակիցների քանակը և ծրագրի արդյունքները 20 րոպե),
- Խմբային աշխատանքի ներկայացում (10 րոպե),
- Հարց ու պատասխան (15 րոպե),
- Ամփոփում. տարածքում դրված է 3 աթոռ, որոնք վրա կան հետևյալ գրվածքները՝ «Դասընթացքում ինձ շատ դուր եկավ . . . », «Նոր բան, որ սովորեցի . . . », «Մի բան, որ կփոխեի . . . »: Մասնակիցները հերթով նստում են աթոռներին և կիսվում իրենց տպավորություններով (10 րոպե):

Քննարկման հարցեր

- Ի՞նչ նպատակ ունեն Էրասմուս+ երիտասարդական ծրագրերը,
- Ի՞նչ թեմայով Էրասմուս+ երիտասարդական փոխանակման ծրագրերի կցանկանաք մասնակցել, ինչու՞,
- Թվարկել փոխանակման ծրագրերի պայմանները,
- Ի՞նչ մարտահրավերներ կարող են առաջանալ փոխանակման ծրագրերի ընթացքում,
- Ըստ ձեզ, որո՞նք են հաջողակ ծրագիր գրելու նախապայմանները:

Օգտակար հղումներ

- **Erasmus+ Programme:** https://erasmus-plus.ec.europa.eu/
- **How to communicate your project:** https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/429c34ff-7231-11ec-9136-01aa75ed71a1,

Թեմա 6: Երիտասարդական հնարավորություններ

Համառոտ նկարագրություն
Դասընթացի նպատակն է ԼԳԲՏ համայնքի երիտասարդներին ներկայացնել միջազգային և տեղական կրթական, փորձառության, աշխատանքի և այլ երիտասարդական հնարավորություններ:
Դասընթացը կներկայացնի հայկական և միջազգային երիտասարդական ցանցերի, ինչպես նաև ծրագրերի բազաների մասին, որոնց միջոցով մասնակիցները կարող են գտնել իրենց նախընտրություններին և կարիքներին համապատասխան ծրագրեր: Կներկայացվի նաև այդ ցանցերում գրանցվելու և ծրագրերին դիմելու ընթացակարգը: Դասընթացի ընթացքում կքննարկվեն նաև հանրային կյանքում երիտասարդության ներգրավվածության հնարավորությունները և երիտասարդական հնարավորություններին առնչվող մարտահրավերները:

Նպատակ
- Մասնակիցներին ներկայացնել միջազգային և տեղական կրթական, փորձառության, աշխատանքի և այլ երիտասարդական հնարավորություններ,
- Խթանել մասնակիցների հետաքրքրությունը և ներգրավվածությունը մի շարք երիտասարդ ծրագրերում:

Ակնկալվող արդյունքներ
- երիտասարդական հնարավորությունների մասին իրազեկվածության բարձրացում տեղի երիտասարդների շրջանում,
- երիտասարդների ներգրավվածության խթանում հասարակական կյանքում,
- համայնքային կապերի ամրապնդում ստեղծված հարթակի միջոցով:

Տևողություն
2 ժամ, ներառյալ ընդմիջում:

Առանցքային եզրույթներ
- Երիտասարդական աշխատանք (youth work) - ընդարձակ տերմին, որն ընդգրկում է սոցիալական, մշակութային, կրթական կամ քաղաքական բնույթի գործունեության մեծ շրջանակ ինչպես երիտասարդների կողմից, այնպես էլ նրանց հետ և նրանց համար,
- Երիտասարդական աշխատող (youth worker) - անձ, որն աշխատում է երիտասարդների հետ՝ հեշտացնելու նրանց անձնական, սոցիալական և կրթական զարգացումը ոչ ֆորմալ կրթության, խնամքի կամ ժամանցի մոտեցումների միջոցով,
- Եվրախորհուրդ (Council of Europe) - կոլեգիալ մարմին, որը սահմանում է Եվրոպական միության ընդհանուր քաղաքական ուղղությունն ու առաջնահերթությունները,

- Եվրոպական միություն, Եվրամիություն կամ ԵՄ (European Union or EU) - 27 անդամ երկրների վերազգային քաղաքական և տնտեսական միություն, որոնք հիմնականում գտնվում են Եվրոպայում,
- Ոչ ֆորմալ կրթություն (non-formal education) - տարբեր կառուցվածքային ուսուցման իրավիճակներ, որոնք չունեն ուսումնական պլանի, հավատարմագրման և հավաստագրման մակարդակ՝ կապված «ֆորմալ ուսուցման» հետ,
- Հասարակական կազմակերպություն (non-governmental organization)- կազմակերպություն, որն ընդհանուր առմամբ ձևավորվում և գործում է կառավարությունից անկախ:

Ընթացք

- Ծանոթություն, դասընթացի նպատակների ներկայացում (10 րոպե),
- Մտագրոհ/անհատական և խմբային աշխատանք երիտասարդական հնարավորությունների տեղեկացվածության վերաբերյալ (10 րոպե),
- Հանրային կյանքում երիտասարներին առնչվող մարտահրավերների և առկա հնարավորությունների ներկայացում, թիմային քննարկում fishbowl մեթոդով (20 րոպե),
- Երիտասարդական հնարավորությունների և ծրագրերի բազաների մասին ներկայացում, որտեղից և ինչպես գտնել համապատասխան ծրագրերը (20 րոպե),
- Ընդմիջում (20 րոպե),
- Փոքր խմբերով քննարկում առկա երիտասարդական հնարավորությունների հնարավորությունների և ընթացակարգերի վերաբերյալ (15 րոպե),
- Փոքր խմբերով քննարկումների արդյունքների ամփոփում (5 րոպե),
- Հարց ու պատասխան, օրվա յուրացրած թեմայի ամփոփում (15 րոպե):

Քննարկման հարցեր

- Ի՞նչ երիտասարդական հնարավորություններ են հասանելի Հայաստանում բնակվող երիտասարդներին,
- Որո՞նք են հայ երիտասարդների առջև ծառացած ամենամեծ մարտահրավերներից մի քանիսը կրթական և կարիերայի հնարավորություններ ձեռք բերելու հարցում,
- Ինչպե՞ս կարող են ոչ ֆորմալ կրթական նախաձեռնությունները օգնել լուծելու հայ երիտասարդության կարիքներն ու խնդիրները,
- Ինչպե՞ս կարող են երիտասարդների կողմից ղեկավարվող նախաձեռնությունները նպաստել համայնքի զարգացմանը և սոցիալական փոփոխություններին Հայաստանում,
- Ի՞նչ դեր կարող են ունենալ միջազգային գործընկերությունները և համագործակցությունները հայ երիտասարդների համար հնարավորությունների ընդլայնման գործում,
- Ինչպե՞ս կարող են ՀՀ կառավարությունը և քաղաքացիական հասարակության կազմակերպությունները համագործակցել երիտասարդության հզորացման և մասնակցության համար առավել աջակցող միջավայր ստեղծելու համար:

Օգտակար հղումներ

- **CoE Youth Department projects:** https://www.coe.int/en/web/youth
- **Mobility projects for young people - "Youth Exchanges"**: https://erasmus-plus.ec.europa.eu/programme-guide/part-b/key-action-1/youth-exchanges
- **National Erasmus+ office in Armenia:** https://erasmusplus.am/
- **Erasmus+Youth & European Solidarity Corps. Տեղեկատվական կենտրոն Հայաստանում:** https://www.facebook.com/EP.Armenia
- **Youth Development Center of Armenia:** https://www.facebook.com/ydcarmenia

Թեմա 7: Մարդու սեռականությունն և գենդերային դրսևորումների ամբողջությունը

Համառոտ նկարագրություն
Դասընթացը հնարավորություն կտա լսարանին լիարժեքորեն պատկերացում կազմել սեռականության բոլոր բաղադրիչների մասին, այդ թվում՝ մարդու սեռական ուղղվածության, գենդերային ինքնության, սեռական ու սեռային ինքնությունների, ինչպես նաև գենդերային ու սեռական բազմազանության մասին: Դասընթացի արդյունավետությունը պետք է հաստատվի բազմազանության ընկալման, դրա նկատմամբ համերաշխության ու ինքնաճանաչման գործընթացների միջոցով դասընթացին հաջորդող գործողությունների ընթացքում:

Նպատակ
- Մասնակիցներին համալիր ու համակողմանի տեղեկատվություն ապահովել ընդհանուր մարդու սեռականության մասին,
- Ներկայացնել գենդերային ու սեռական բազմազանության մասին գաղափարախոսությունը,
- Մասնակիցների շրջանում ոչ-ֆորմալ խաղերի միջոցով հանդուրժողականությունից համերաշխության անցման ուղղի ուրվագծել:

Ակնկալվող արդյունքներ
Արդյունքում մասնակիցները կկարողանան հասկանալ ու սահմանել.
- Մարդու սեռական ցանկության ու հակումների դրսևորումները,
- Սեռական վարքագիծը,
- Սեռական ուղղվածությունն ու գենդերային ինքնությունը,
- Հանդուրժողականությունը և համերաշխությունը գենդերային բազմազանության նկատմամբ,
- Գենդերային բազմազանությունը:

Տևողություն
2 ժամ, ներառյալ ընդմիջում:

Առանցքային եզրույթներ
- Սեռական ուղղվածություն (sexual orientation) - մարդու էմոցիոնալ, սեռական ու ինտիմ գրավչությունների ամբողջությունն է որևէ սեռի կամ սեռերի նկատմամբ,
- Գենդեր, գենդերային ինքնություն (gender, gender identity) - որպես մարդու սեռականության հերթական առանձին բաղադրիչ՝ այն ուղղակիորեն կարող է հենվել կամ չհենվել մարդու սեռական ուղղվածության վրա: Գենդերը որպես սոցիալական սեռն է, իսկ գենդերային ինքնությունը անձի՝ իր իսկ ընկալումն է որևէ գենդերային դրևորմամբ,

- Տրանսգենդեր (transgender) - այն անձը, որը փոխում է իր գենդերը՝ հանդես գալով այլ գեներային դրսևորմամբ,
- Տրանսսեքսուալ (transsexual) - այն անձը, որը փոխում է իր սեռը՝ հանդես գալով որպես հակառակ սեռի ներկայացուցիչ,
- Կենսաբանական սեռ (biological sex) - անձի ներքին ու արտաքին սեռական օրգանների, հորմոնների ու քրոմոսոմների ամբողջություն, որը ձևավորում է մարդու իգական, արական կամ միջսեռական լինելը,
- Սեռական հակում (sexual leaning) - սեքսի նկատմամբ գրավչություն, որն ուղղված է որևէ երկրորդ անձի,
- Սեռական ցանկություն (sexual desire) - առհասարակ սեքսի կամ սեռական գործողություններ ունենալու անձի ցանկությունը,
- Սեռական ինքնություն (sexual identity) - անձի՝ իր սեռական ուղղվածության սեփական ընկալումը,
- Սեռային ինքնություն (sexual identity) - անձի՝ իր սեռի մասին սեփական ընկալումը,
- Սեռական բազմազանություն (gender diversity) - տարբեր մարդկանց սեռական, ինտիմ ու էմոցիոնալ գրավչությունների ամբողջուոյունը,
- Գենդերային բազմազանություն (gender diversity) - տարբեր մարդկանց գենդերային դրսևորումների ամբողջությունը:

Ընթացք

- Սառույցկոտրուկ խաղ (5 րոպե),
- Առաջին խմբային աշխատանքներ, որոնցից առաջինի ժամանակ մասնակիցները 1-3-ը հաշվարկով բաժանվելով թիմերի կփորձեն միասին սահմանել հանդուրժողականությունը, սոլիդարությունը և թե ինչու է անհրաժեշտ ունենալ այս մարդկային հատկությունները: Թիմ 1-ը կաշխատի հանդուրժողականության համար, թիմ 2-ը սոլիդարության, իսկ թիմ 3-ը կնկարագրի 4 իրավիճակ, որոնց ընթացքում սոլիդարությունը և հանդուրժողականությունը դրսևորվում են (10 րոպե),
- Երկրորդ խրկրորդ խմբային աշխատանքի ընթացքում մասնակիցները կբաժանվեն 2 թիմի: Առաջին թիմը պետք է համացանցի օգտագործման միջոցով առանձնացնի 10-ը եզրույթներ կամ արտահայտություններ, որոնք երբևէ չեն լսել: Տերմինները վերաբերելի են սեռական ու գենդերային բազմազանությանը: Ինչպես նաև պետք է կարողանան տալ այս տերմինների բացատրությունները (10 րոպե),
- Տեսական տեղեկության տրամադրում՝ սեռականության վերաբերյալ, այդ թվում՝ սեռական ուղղվածության, գենդերային ինքնության, սեռական վարքագծի, թեմատիկ տերմինների մասին (40 րոպե),
- Ընդմիջում (20 րոպե),
- Պնդումների վերաբերյալ խաղ. դասընթացավարը ներկայացնում է պնդումներ՝ սեռական ու գենդերային բազմազանության վերաբերյալ միֆերի ու կարծրատիպերի, ինչպես նաև ճշմարտության վերաբերյալ, իսկ մասնակիցները ներկայացնում ենք իրենց դիրքորոշումը՝ «կողմ», «չեզոք» և «դեմ» և մեկնաբանում (15 րոպե),

- Մասնակիցներին տրամադրվում է կարճ պատմություն սեռական ու գենդերային դրևորումների վերաբերյալ, որը լսելուց հետո նրանք դուրս են բերում թեմային առնչվող տերմինները (10 րոպե),
- Դասընթացի գնահատում. մասնակիցները երեք տարբեր գույնի թղթերի վրա գրում են «wooow պահերը», «հայլայթերը» և «ինչ կցանկանան սովորել հետագայում» (10 րոպե):

Քննարկման հարցեր

- Ինչպե՞ս սահմանազատել գենդերային դրևորումը սեռական վարքագծից,
- Որո՞նք են տեղական հասարակական ու մշակութային գործոնները, որոնք պայմանավորում են այն գենդերային մոդելներն ու ընկալումները, որոնք առկա են հայ հասարակության մեջ,
- Ի՞նչ պատճառներով են խտրականացնում մարդկանց:

Օգտակար հղումներ

- **ԼԳԲՏՔ+ հպարտության դրոշներ:** https://divercity.am/lgbtq-pride-flags/?lang=hy
- **American Psychological Association, Sexual Orientation and Gender Identity:** https://www.apa.org/topics/lgbtq
- **University of York, Glossary of Equality, Diversity and Inclusion terminology:** https://www.york.ac.uk/about/equality/edi-glossary-terminology/sexual-orientation/

Թեմա 8: Ջատագովությունը երիտասարդության շրջանում

Համառոտ նկարագրություն
Նպատակն է ԼԳԲՏ համայնքի երիտասարդների շրջանում իրազեկել ջատագովության մասին՝ ընդգծելով դրա նշանակությունը ԼԳԲՏ իրավունքների զարգացման գործում: Դասընթացի ընթացքում մասնակիցները կառաջնորդվեն այնպիսի հիմնական հասկացությունների ուսումնասիրությամբ, ինչպիսիք են շահերի պաշտպանությունը, ջատագովությունը և լոբբինգը: Ջատագովության տարբեր գործիքների և մեթոդների ուսումնասիրության միջոցով, զուգորդված ՀԿ-ների ռազմավարական մոտեցումների վերաբերյալ պատկերացումներով, դասընթացը մասնակիցներին կտրամադրի անհրաժեշտ գիտելիքներ և հմտություններ ԼԳԲՏ համայնքում ազդեցիկ գործունեությամբ զբաղվելու համար:

Նպատակ
- ԼԳԲՏ համայնքի երիտասարդների շրջանում իրազեկել ջատագովության մասին՝ ընդգծելով դրա նշանակությունը ԼԳԲՏ իրավունքների զարգացման գործում:

Ակնկալվող արդյունքներ
- Մասնակիցները պատկերացում են կազմում ջատագովության ազդեցության և կիրառվող մեթոդների մասին,
- Մասնակիցները տեղյակ են հասարակական կազմակերպությունների ռազմավարական մոտեցումներին,
- Մասնակիցները կարող են ձևավորել ջատագովություն իրականացնելու հստակ սխեմա:

Տևողություն
2 ժամ, ներառյալ ընդմիջում:

Առանցքային տերմիններ
- Ջատագովություն (advocacy) - անհատի կամ խմբի գործունեություն, որի նպատակն է ազդել քաղաքական, տնտեսական և սոցիալական կառույցների որոշումների վրա,
- Լոբբինգ (lobbying)- ազդեցություն գործելը այն որոշումների վրա, որոնք կայացվել են կառավարությունում պաշտոնյաների, շատ հաճախ կարգավորող գործակալությունների անդամների կողմից,
- Մարդու իրավունքներ (human rights) - բարոյական սկզբունքներ կամ նորմեր մարդկային վարքագծի որոշակի չափանիշների համար, որոնք պարբերաբար պաշտպանվում են որպես նյութական իրավունքներ քաղաքային և միջազգային իրավունքով,
- Իրավունքի պաշտպանություն (human rights defense)- գործընթաց, որի ժամանակ մարդու իրավունքի պաշտպանը անհատապես կամ այլոց հետ հանդես է գալիս

խաղաղ ճանապարհով մարդու իրավունքները խթանելու կամ պաշտպանելու համար:

Ընթացք

- Ծանոթություն մասնակիցների հետ. յուրաքանչյուրը ներկայանում է և հակիրճ պատմում իր մասին և ներկայացնում թեմայի հանդեպ իր հետաքրքրությունը (10 րոպե),
- Խմբային աշխատանք մտագրոհ մեթոդով՝ քննարկելու որոշ հիմնական թեմատիկ հասկացություններ: Մասնակիցները բաժանվում են 4 խմբի, և յուրաքանչյուր խմբի տրվում են որոշ տերմիններ: Նրանք պետք է քննարկեն դրանք թիմով, փորձեն սահմանել իրենց գիտելիքների սահմանում (10 րոպե),
- Թիմային աշխատանքի ամփոփում. յուրաքանչյուր խումբ ներկայացնում է, թե ինչ է կատարել աշխատանքի ժամանակ և մյուսների հետ կիսվում տերմինների մեկնաբանությամբ (10 րոպե),
- Բանախոսը ներկայացնում է տերմինների բացատրությունը և համեմատում մասնակիցների պատասխանների հետ՝ գնահատելով և մեկնաբանելով դրանք (10 րոպե),
- Ապա ներկայացվում են ջատագովության և լոբբինգի տերմինները, ընթանում է խմբային քննարկում դրանց շուրջ (15 րոպե),
- Ընդմիջում (20 րոպե),
- Խմբային քննարկում ջատագովության ազդեցության և ԼԳԲՏ իրավունքների պաշտպանության մասին կողմ-դեմ մեթոդով (20 րոպե),
- Հարց ու պատասխան (10 րոպե),
- Դասընթացի ամփոփում. մասնակիցները դասընթացավարի հետ վերհիշում ու սահմանում են, թե ինչ են սովորել թեմայի շրջանակներում (10 րոպե),
- Դասընթացի վերաբերյալ կարծիքների փոխանակում (5 րոպե):

ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ (կողմ-դեմ կարծիքներ)

- Երիտասարդների շահերի պաշտպանությունը վճռորոշ դեր է խաղում ԼԳԲՏ անձանց համար հավասարության և ընդունելության խթանման գործում:
- ԼԳԲՏ երիտասարդների շահերի պաշտպանությունը նպաստում է համայնքի բոլոր անդամների համար ավելի ապահով և ներառական տարածքների ստեղծմանը:
- Հայաստանում ԼԳԲՏ իրավունքները վերջին տարիներին ավելի արդյունավետորեն են պաշտպանվում:
- Երիտասարդների շահերի պաշտպանության ջանքերը հանգեցրել են ԼԳԲՏ իրավունքների պաշտպանության քաղաքականության և օրենքների զգալի բարելավումների:
- Երիտասարդների շահերի պաշտպանությունը խթանում է համերաշխությունը ԼԳԲՏ անհատների և դաշնակիցների միջև՝ ամրապնդելով համայնքի ճկունությունն ու համախմբվածությունը:

- ԼԳԲՏ երիտասարդների շահերի պաշտպանության նախաձեռնությունները օգնում են հասարակությանը կրթել ԼԳԲՏ համայնքի տարբեր փորձառությունների և կարիքների մասին:
- Pride-ի միջոցառումների և ԼԳԲՏ քարոզչության աճող կորպորատիվացումը թուլացրել է նրանց արմատական իմաստը և շեղել ժողովրդական ակտիվությունը:

Քննարկման հարցեր

- Ինչու՞ է կարևոր ջատագովությունը,
- Ի՞նչ նպատակներ է հետապնդում լոբբինգը,
- Ի՞նչ արդյունավետ տարբերակներ կան ջատագովությամբ և լոբբինգով զբաղվելու համար,
- Որո՞նք են ջատագովության և լոբբինգի խոցելի կողմերը,
- Ինչպե՞ս կարելի է դրանք հասցնել նվազագույնի:

Օգտակար հղումներ

- Advocacy handbook: https://www.youthforum.org/topics/advocacy-handbook

ԵՐԵՒԱՆ | 2024